

Ghid practic pentru profesioniștii din domeniul media în vederea prevenirii discriminării comunităților de romi

*Cu sprijin financiar din partea Programului Drepturi
Fundamentale și Cetățenie al Uniunii Europene
Cod proiect Numar: JUST/2012/FRAC/AG/2848*

Ghid practic pentru profesioniștii din domeniul media în vederea prevenirii discriminării comunităților de romi

*Cu sprijin financiar din partea Programului Drepturi
Fundamentale și Cetățenie al Uniunii Europene
Cod proiect Numar: JUST/2012/FRAC/AG/2848*

Titlu: Ghid practic pentru profesioniștii din domeniul media în vederea prevenirii discriminării comunităților de romi

Elaborat de:

Pietro Vulpiani
Federico Porcedda

Data: iulie 2014

Declarație de declinare a responsabilității:

Acest proiect a fost finanțat cu sprijinul Comisiei Europene. Această publicație reflectă doar opiniile autorilor și Comisia nu este responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține.

Machetare și tipărire. Pardedós.

Cuprins

Introducere.....	5
1. Situația actuală: media și comunitățile de romi	11
1.1 Presa liberă este presa responsabilă	11
1.2 Cuvinte cu greutate	12
1.3 Despre numere	13
1.4 Mediile noi și rasismul	13
1.5 Sancțiuni penale pentru mediul virtual	14
2. Obstacole în furnizarea de informații fără prejudecăți privind romii și principale provocări care trebuie depășite	17
2.1 Senzaționalism și informare eronată.....	17
2.2 Ignoranța privind realitatea romilor	18
2.3 Aspectul etnic	19
2.4 Lupta între partidele politice	20
3. Informații fără prejudecată: cum să depășim stereotipurile	21
3.1 Elaborarea unui material corect cu privire la Romi: 15 sfaturi pentru a evita stereotipurile	22
3.2 Instrumente și resurse utile	23
3.3 Alte inițiative	31
4. Recomandări ale organizațiilor internaționale privind informațiile din media despre romi	33
Glosar	39
Bibliografie și webografie	41
Informații utile.....	44

Introducere

Proiectul NET-KARD:

Scopul principal al proiectului Net-Kard: Cooperare și *Relaționare între Actori Cheie împotriva Discriminării Romilor* este acela de a preveni discriminarea comunităților rome și de a îmbunătăți asistența acordată victimelor, prin promovarea cooperării și creării de rețele între actorii cheie implicați în apărarea dreptului la egalitate și prin îmbunătățirea și transferul cunoștințelor deja existente cu privire la experiența metodologică din acest domeniu către diferitele țări participante la proiect.

Acest proiect este finanțat prin Programul de Drepturi Fundamentale și Cetățenie al Uniunii Europe și include următorii parteneri: Fundación Secretariado Gitano (Fundația Secretariatul Romilor – partener principal) (Spania), Rede Europeia Anti Probeza (EAPN – European Anti-Poverty Network, Rețeaua Europeană Anti Sărăcie) (Portugalia); Alto Comissariado para a Imigração e Diálogo Intercultural (ACIDI, IP) (Înaltul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural) (Portugalia), Centrul de Resurse Juridice (CRJ) (România), Fundația Secretariatul Romilor (România), Ufficio Nazionale Antidiscriminazioni Razziali (Oficiul Național pentru Antidiscriminare rasială) (Italia) și Istituto Internazionale Scienze Mediche Antropologiche e Sociali (IISMAS) (Italia).

Scopul acestui ghid:

Acest ghid se adresează profesioniștilor media și scopul său principal este de a oferi resurse, norme și ghidare pentru a furniza informații libere de prejudecată bazate pe cunoaștere, pentru a preveni discriminarea împotriva comunităților de romi. Conținutul Ghidului este rezultatul unei serii de focus grupuri și interviuri realizate în Portugalia, Spania, România și Italia, de către partenerii din acest proiect și toate informațiile au fost organizate pentru a ajuta profesioniștii din domeniul media la nivel european.

Ghidul are două obiective importante: în primul rând, de a crește gradul de conștientizare a profesioniștilor media cu privire la rolul dublu pe care îl joacă media în modelarea reprezentării colective și reprezentării denaturate a romilor și ca un vehicul de a informa societatea cu privire la drepturile romilor și condițiile de marginalizare cu care se confruntă; și în al doilea rând, de a oferi un set de resurse, bune practici și informații utile pentru media, cu scopul de a asigura o mai mare precizie atunci când se raportează cu privire la comunitățile de romi.

Scopul final este acela de a contribui la îmbunătățirea calității informațiilor în media cu privire la comunitățile de romi și de a preveni și combate discriminarea împotriva lor.

Methodologia folosită

Acest ghid a fost elaborat pe baza principalelor constatări ale focus grupurilor și interviurilor desfășurate în cadrul proiectului NET KARD și pe baza contribuțiilor din alte țări partenere ale proiectului - Spania, România și Portugalia.

Informații cu privire la următoarele întrebări cheie au fost colectate de la următoarele surse: focus grupuri, interviuri, arhive legislative europene, studii de cercetare și contribuții ale profesioniștilor și altor experți europeni:

- *Cum se lucrează în organizația dumneavoastră pentru a asigura o informare corectă cu privire la comunitatea de romi?*
- *Din experiența dumneavoastră profesională, care sunt principalele obstacole în calea aplicării legii anti-discriminare și ce se propune pentru a depăși barierele identificate (cu referire la accesul romilor la drepturile lor)?*
- *Puteți explica dinamica și experiența dvs. profesională anterioară de lucru în garantarea drepturilor și non-discriminării pe motive de origine etnică sau culturală, în special în ceea ce privește romii?*
- *Puteți furniza sau identifica instrumente, metodologii și modele de cooperare între diferiții actori-cheie sau bune practici de lucru în rețea cu alți agenți, guverne și alte persoane, în ceea ce privește romii?*
- *Cunoașteți bune practici privind cooperarea sau serviciile adaptate nevoilor romilor (în regiunea dumneavoastră sau în altă parte)?*
- *Descrieți nevoile de formare ale profesioniștilor media care raportează despre la comunitatea romă pentru a le asigura drepturile.*

- *Din experiența dumneavoastră, ce măsuri au fost luate pentru a evita reprezentarea distorsionată a comunităților de romi?*
- *Vedeți o nevoie de a încorpora coduri de conduită în procedurile de lucru ale grupurilor media pentru a evita orice discriminare sau ură în reprezentarea romilor?*
- *Observații, comentarii*

Experți din Spania (Unijepol și FSG), România (Centrul de Resurse Juridice) și Portugalia (Rețeaua Portugheză Europeană Anti-Sărăcie și Înaltul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural - ACIDI, IP), au contribuit de asemenea, cu idei și comentarii.

Structura ghidului

Ghidul începe cu o prezentare a situației actuale în ceea ce privește informațiile cu privire la comunitatea de romi și cu un compendiu al prejudecăților și stereotipurilor comune existente, cu accent pe influența pe care media necontrolată o are în exacerbarea acestei situații. Ghidul oferă exemple referitoare la efectul negativ produs de informațiile media cu privire la romi, exemple de acțiuni și proiecte de combatere a discriminării și include recomandări publicate de către organizațiile internaționale în ceea ce privește media și romii. Acesta este conceput ca un vademecum pentru jurnaliști, un manual pentru a încuraja și a facilita acoperirea responsabilă de către media a diversității, în scopul de a promova înțelegerea între diferite grupuri și culturi. În final, ghidul oferă conținut, resurse, instrumente și un glosar pentru a ajuta jurnaliștii să se pună la curent cu ultimele dezvoltări pe acest subiect.

Context

Comunitatea romă este cea mai mare minoritate etnică din Europa, cu o populație cuprinsă între 10-12 milioane de oameni care trăiesc în aproape fiecare țară europeană. Încă din Evul Mediu aceștia s-au dispersat în întreaga Europă și au dezvoltat diverse comunități, unele cu dialecte specifice. Romii au fost persecutați de-a lungul istoriei lor și au fost victime ale Holocaustului. După cum s-a declarat în mod oficial de către Consiliul Europei, etnonimul ROM este folosit în mod convențional, existând diferite denumiri de minorități în cadrul acestui grup, cum

ar fi Sinti, Kale, Călători, precum și alte grupuri asociate romilor. Discriminarea, infrafracțiunile motivate de ură și excludiunea socială sunt încă parte a vieții majorității romilor, chiar și astăzi. Ei se confruntă cu niveluri ridicate ale șomajului, sărăcie, analfabetism și au cea mai mare rata a mortalității infantile din Europa. După cum s-a subliniat în mai multe rânduri la nivelul UE, situația multor romi și sinti continuă să fie caracterizată de discriminare, excludiune socială și sărăcie extremă.

În conformitate cu un număr de rapoarte publicate de către organizațiile Europene (ECRI¹, ERRC², Consiliul Europei³, FRA⁴, Amnesty International⁵, Curtea Europeană a Drepturilor Omului⁶, Comisia Europeană⁷, OSCE⁸, ENAR⁹) comunitățile de romi sunt unul dintre grupurile etnice cele mai vulnerabile la situații de discriminare, în multe țări din Europa.

Raportul Eurobarometru 263 privind discriminarea în UE¹⁰, arată că 77% dintre europeni consideră că a fi rom este un dezavantaj în societate. Mai mult decât atât, studiul subliniază că gradul de conștientizare cu privire la existența unor legi anti-discriminare rămâne destul de scăzut în Uniunea Europeană¹¹.

1.- Recomandarea Nr. 13 cu privire la anti-romismul: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/GPR/EN/Recommendation_N13/default_en.asp

2.- <http://www.errc.org/>

3.- Drepturile Omului prin raportare la Romi și Călători în Europa http://www.coe.int/t/commissioner/source/prems/prems79611_GBR_CouvHumanRightsOfRoma_WEB.pdf
http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/archive/documentation/recommendations/MiscCO-CENguidelineseu_en.asp

4.- <http://fra.europa.eu/en/theme/roma>

5.- <http://www.amnesty.org/en/roma>

6.- http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Roma_ENG.pdf

7.- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0133:en:NOT>

8.- <http://www.osce.org/odihr/102598>

9.- http://cms.horus.be/files/99935/MediaArchive/policy/GPP_7_Roma%20FINAL%20adopted.pdf

10.- http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/eurobarometer_263_sum_en.pdf

11.- Eurobarometru Special 263. Discriminarea în UE. Vezi nota de subsol 10 2007. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_263_sum_en.pdf

Așa cum se arată în sondajul Eurobarometru 2012¹² cu privire la atitudinea europenilor față de discriminare, în ciuda unei îmbunătățiri semnificative, din mai 2009 originea etnică rămâne motivul de discriminare cel mai larg perceput în UE (56%, în scădere de la 61% în 2009). De asemenea, în timp ce sondajul arată că trei din patru europeni sunt de acord că romii sunt un grup cu risc de discriminare, cele mai multe atitudini incluzive față de integrarea lor se găsesc în Suedia, unde 87% sunt de acord că societatea ar putea beneficia de pe urma unei mai bune integrări a romilor. Un sprijin mai larg în acest sens este, de asemenea, găsit în Finlanda (78%), Lituania (74%) și Ungaria (72%). În schimb, Italia și Cipru sunt singurele două state membre în care o majoritate absolută a respondenților (51% și 50%, respectiv), nu sunt de acord că societatea ar putea beneficia de pe urma unei mai bune integrări a romilor. Opinia publică este împărțită în mod egal în Republica Cehă (47% sunt de acord, 48% nu sunt de acord), Austria (43% vs 42%) și Irlanda (37% vs 38%).

Cerând respondenților să indice pe o scară de la 1 la 10 cât de confortabil s-ar simți cetățenii din țara lor dacă copiii lor ar avea colegi de școală romi, sondajul măsoară cât de bine sunt acceptați romii în statele membre. Indirect, întrebarea surprinde, de asemenea, propriile sentimente ale respondenților față de romi. În general, 34% cred că cetățenii din țara lor s-ar simți inconfortabil, 28% cred că s-ar simți destul de confortabil și 31% cred că cetățenii din țara lor s-ar simți confortabil. Cu toate acestea, o analiză mai aprofundată arată că atitudinea populațiilor față de romi diferă considerabil de la o țară la alta. De exemplu, mai mult de jumătate dintre respondenții din Slovacia (58%) și Republica Cehă (52%) cred că cetățenii din țara lor s-ar simți inconfortabil dacă copiii lor ar avea colegi romi. Majoritatea consideră, de asemenea, că cetățenii din țara lor s-ar simți inconfortabil în Luxemburg (49%), Italia (48%), Ungaria (46%), Belgia (44%), Danemarca și Cipru (ambele 42%), Franța (41%), Țările de Jos (38%), Bulgaria (35%) și Irlanda (33%).

Potrivit unui raport publicat în comun de Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale (FRA) și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)¹³ în 2012, mulți romi continuă să se confrunte cu discriminarea și excluziunea socială în întreaga UE. Raportul intitulat, *Situația romilor în 11 state membre ale UE*¹⁴, se bazează pe studii cu privire la situația socio-economică a romilor și neromilor

12.- http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_393_en.pdf

13.- <http://www.undp.org/content/undp/en/home.html>

14.- <http://fra.europa.eu/en/publication/2012/situation-roma-11-eu-member-states-survey-results-glance>. Pentru mai multe informații despre FRA vezi paragraful 3.

care locuiesc în aceeași zonă geografică, în 11 state membre ale UE și în țările europene vecine.

Raportul arată că în 11 state membre ale UE incluse în sondaj, situația ocupării forței de muncă, educației, locativă și sănătate este nesatisfăcătoare și în medie, este mai rea decât cea a neromilor care trăiesc în apropiere. Romii, de asemenea, continuă să experimenteze discriminarea și nu sunt suficient de conștienți de drepturile lor garantate de legislația UE.

Relația dintre media și romi este de o importanță vitală datorită rolului pe care media îl are în prezentarea acestor comunități. Nevoia de a prezenta romii în mod neutru în contextual dreptului la informare este crucial în prevenirea oricărei forme de discriminare în știri care pot conduce la riscul de a înreține stereotipuri și prejudecăți împotriva acestui grup etnic.

1. Situația actuală: media și comunitățile de romi

1.1 *Presa liberă este presa responsabilă*

Jurnalismul a jucat întotdeauna un rol fundamental în dezvoltarea vieții democratice prin denunțarea abuzurilor împotriva drepturilor omului, oriunde acestea apar și promovarea respectului pentru drepturile omului, rămânând în același timp independent de puterile dominante care ar nega aceste drepturi. De-a lungul ultimilor zece ani, informațiile jurnalistice au început să joace un rol important în influențarea interpretării realității de către fiecare dintre noi, acest lucru aducând o nouă responsabilitate, datorită impactului politic, social și cultural, pe care știrile îl pot avea într-o lume globală. Orice discuție privind responsabilitatea media de a se abține de la publicarea de mesaje discriminatorii atrage întotdeauna riscul de a pune în pericol (sau a pune în pericol, efectiv), libertatea de informare. Din acest motiv, principiile etice în industria știrilor trebuie să înceapă nu numai cu coduri formale de conduită, dar, de asemenea, cu o conștiință acută a consecințelor informațiilor inexacte sau stereotipe.

Știrile care acoperă comunitatea romă pot fi, uneori, afectate de suprasimplificări, portrete stereotipe sau țapi ispășitori, existând și cazul rar și excepțional al romilor văzuți într-o lumină pozitivă în raportarea de zi cu zi. Acest portret negativ al romilor în media este larg răspândit în multe țări europene. O imagine parțială sau greșită a unui comportament individual care implică un individ rom poate contribui cu ușurință la construirea unei atitudini sociale negative față de romi, care are un impact major asupra imaginii colective a unui popor.

Prin urmare, informațiile stereotipe cu privire la romi care sunt difuzate pe scară largă ar putea afecta modul în care jurnaliștii construiesc poveștile lor perpetuând astfel imaginea penală a unei minorități.

1.2 Cuvinte cu greutate

Recent, existența prejudecăților împotriva romilor în media, a fost raportată, printre altele, în Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Germania, Italia, Letonia, Lituania, Polonia, România, Serbia și Marea Britanie¹⁵. Stereotipuri anti-romi apar în media sub formă de categorizări sociale și etichete negative, cum ar fi: **popor nomad, cerșetori, hoți, dealeri de droguri, responsabili de traficul de ființe umane, exploatare de copii, etc.**

Reprezentarea inadecvată, titlurile și poveștile senzationaliste pot alimenta prejudecățile și favoriza sentimentul anti-rom și comportamentul discriminatoriu. **Aceste informații înșelătoare contribuie la o mare parte din atmosfera tot mai accentuată de intoleranță suferită de romi astăzi.** Portretizarea stereotipă a comunităților de romi poate fi sporită sau temperată de rolul jucat de media.

Este important de subliniat că prejudecățile despre romi și excluderea lor din societate se bazează pe factori structurali și istorici care nu pot fi rezolvați doar prin o mai bună acoperire media. Cu toate acestea, **informațiile exacte pot ajuta la depășirea stereotipurilor și diminuarea anxietății colective, la combaterea încălcărilor drepturilor omului și sprijinirea politicilor de coeziune și incluziune socială.**

Media are un rol crucial în a se distanța **de abordarea fenomenului romilor doar în cazul în care povestea are titlu dramatic, nepotrivit atât politic, cât și instituțional**, în afară de supunerea la denaturarea emoțională și manipulare.

Prin urmare, este crucial pentru media să promoveze orice activitate de natură să prevină discriminarea, intoleranța, ura sau mesajele violente împotriva romilor.

În plus, media poate juca un rol important în eliminarea prejudecăților împotriva romilor prin oferirea de **informații imparțiale, explicând discriminarea multiplă cu care se confruntă romii în diferite domenii ale vieții de zi cu zi și inițierea de campanii media pentru a ajuta la eliminarea prejudecăților care construiesc o imagine negativă romilor.**

15.- Consiliul Europei, Drepturile Omului referitoare la Romii și Călătorii din Europa, Strasbourg, 2012.

1.3 Despre numere

De-a lungul anilor, organismele de promovare a egalității au primit sau adus reclamații. Din cele 1600 de cazuri de discriminare primite în 2012 de UNAR, organismul de egalitate anti-discriminare italian¹⁶, **22% dintre acestea sunt din sectorul media**, cu un număr foarte mare de cazuri de criminalitate informatică și discriminare cibernetică. Ca parte a eforturilor sale de combatere a discriminării atât în media tradiționale cât și în noile media, UNAR a monitorizat și a prezentat plângeri care implică direct ziare, reviste, posturi de radio și de televiziune și site-uri web. Din cele aproximativ 1600 de cazuri de discriminare gestionate de centrul de contact UNAR în 2013, s-au primit 139 de plângeri de discriminare împotriva cetățenilor de etnie romă, **dintre care 32 au fost în domeniul media**. În 2012 și 2013, s-a colectat un total de 192 de cazuri implicând romi, 44 dintre acestea în domeniul media.

În același sens, cel mai recent raport spaniol intitulat „Discriminación y Comunidad gitana” („Discriminarea și comunitatea romă”), întocmit de Fundación Secretariado Gitano¹⁷, **identifică media ca domeniul în care se găsesc cele mai multe cazuri de discriminare împotriva romilor** (28,1% în 2009 și 36,6% în 2010). În Ghidul său pentru jurnaliști aceeași organizație explică faptul că **între 15% și 20% din știri „conțin informații insuficiente sau neprofesioniste”** (de exemplu, menționarea grupului etnic al persoanelor implicate în poveste, atunci când acest lucru este irelevant). Apariția de zeci de ani a romilor în media, în știrile despre **crime, delinvență, droguri, agresiune, penitenciare, conflicte, etc , este, fără îndoială, un factor important în această problemă de imagine socială**¹⁸. Și în Spania jurnaliștii ar trebui să fie conștienți de rolul lor în promovarea imaginii sociale negative a comunităților de romi.

1.4 Mediile noi și rasismul

„Cyber rasismul este un fenomen nou și în creștere, care, având în vedere potențialul său de vehicul pentru diseminarea pe scară largă a discursului urii și ideologiei rasiste, necesită o atenție imediată și de urgență acordată de către

16.- <http://www.unar.it>. Pentru mai multe informații vezi paragraful 3.

17.- <http://www.gitanos.org>. mai multe informații vezi paragraful 3

18.- FSG, Ghid Practic pentru Jurnaliști. Tratatul egal, media și comunitatea romă, Fundación Secretariado Gitano, 2010, pag.48.

legiuitor și cei care fac politici publice”¹⁹. Organismele de egalitate și asociațiile pentru drepturile omului înregistrează o creștere a numărului de plângeri cu privire la ura rasială pe Internet, inclusiv materialele anti-romi, și înregistrează cel mai serios nivel de prejudecată și stereotipare de până acum împotriva imigranților și a minorităților etnice. Pe internet, cyber-rasismul este diseminat prin conținut scris, clipuri video, fotografii și desene, blog-uri, și comentarii on-line. În plus, comentarii, imagini sau limbaj rasist pot fi găsite în mesaje text sau pe rețele sociale cum ar fi Facebook, Twitter sau e-mailuri. În acest din urmă caz, este mult mai dificil de identificat cine este responsabil și există o nevoie puternică de cooperare cu poliția poștală, furnizorii de web și cu furnizorii de rețele sociale ca în acest exemplu:

„De exemplu, am primit recent un raport din Irlanda cu privire la ceea ce ar putea fi numit doar o pagină de Facebook rasistă, intitulată „Artisti Athlone Con”. Această pagină a fost înființată pentru a îndemna cetățenii din Athlone să se unească pentru a „goni romii din oraș”. Susținătorii acestei pagini au fost rugați să facă fotografii romilor în oraș și să le posteze pe pagina, pe care au făcut-o. În câteva zile pagina a avut aproape 200 de adepți. Conținutul paginii a fost rasist și abuziv și limbajul extrem de inflamator. Pentru a închide pagina, CNSA (Centrul Irlandez de Asistență a Imigranților) a făcut personal o plângere oficială la poliție - așa cum au făcut și membrii comunității de romi din Cork - care a fost trimisă la Secția de Poliție Athlone unde a fost investigată. Site-ul a fost șters de pe Facebook în 24 de ore de la depunerea plângerii, dar nu înainte de a fi provocat furie extremă și durere pentru toți romii care au vizualizat conținutul său”.

Un eveniment similar a avut loc în Italia, cu privire la site-ul web www.storm-front.com care a fost plin de postări și materiale ce instigau la ură împotriva imigranților și romilor. În 2013, managerii site-ului au fost fiecare condamnați la 2 ani de închisoare.

1.5 Sancțiuni penale pentru mediul virtual

Abordarea discursurilor de ură și a mesajelor rasiste pe rețelele de socializare și pe Internet în general este posibilă. Împreună cu Directiva 2000/43/CE privind egalitatea de tratament, în vigoare pentru media tradiționale există o procedură

19.- NASC, De la margini. Comunitatea romă în Irlanda. Adresarea discriminării structurale a comunității rome în Irlanda, 2013, p. 39.

specifică și eficientă pentru Internet în conformitate cu Articolele 14 și 15 din Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din data 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe Piața Internă (“Directiva privind comerțul electronic”)²⁰. Organismul de egalitate este autorizat să intervină nu numai direct împotriva ciber-infracțiunilor și cu ajutorul Poliției Poștale, ci de asemenea să informeze furnizorul gazdă cu privire la conținutul ilegal pe spațiul său web cu cererea explicită de a șterge conținutul care are impact negativ în alt Stat Membru.

În plus, Articolul 5 din Convenția privind “privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială” din data de 27 septembrie 1968, stipulează că “O persoană care își are domiciliul pe teritoriul unui stat obligat prin prezenta convenție poate fi acționată pe teritoriul altui stat obligat prin prezenta convenție: în materie delictuală sau cvasidelictuală, în instanțele de la locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă.” Prin urmare, furnizorul gazdă poate fi dat în judecată la orice instanță a statului membru UE în care delictul a avut un impact. Dacă furnizorul gazdă locuiește în SUA, tribunalele federale de acolo au interpretat Secțiunea 230 din Actul privind Decența în Comunicare din 1996 (nume comun pentru Titlul V al [Actului privind Telecomunicațiile din 1996](#)), ca dând furnizorului gazdă abilitatea de a șterge postările ilegale dacă este informat și dacă procedura nu atrage răspunderea legală din partea furnizorului gazdă care ar rezulta din contracte specifice cu clientul. În acest caz, legislația Europeană și instrumentele de reglementare ale unor țări Europene sunt mai eficiente împotriva ciber-infracțiunilor și conținutului Web discriminatoriu, dar principiul responsabilității furnizorului gazdă dacă cunoaște conținutul ilegal poate fi garantat în aceeași măsură și în cazul furnizorilor gazdă în afara Uniunii Europene.

20.- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32000L0031>

2. Obstacole în furnizarea de informații fără prejudecăți privind romii și principale provocări care trebuie depășite

2.1 Senzaționalism și informare eronată

În Raportul de Stare 2008 OSCE ODHIR²¹ care monitorizează implementarea Planului de Acțiune, punctul de contact OSCE ODHIR privind romii a subliniat că "jurnalismul de calitate care respectă un cod de etică în raportarea știrilor ce implică romii poate modifica percepția publică despre comunitățile rome. Mass media au o responsabilitate, cât și un interes în a-și menține propria credibilitate, de a raporta cât de corect și exact posibil, și de a nu se agăța de stereotipuri convenabile care distorsionează realitatea". În orice caz, în analiza realizată de aceștia privind maniera în care media tratează aspectele legate de romi, au găsit diverse cazuri în care romii erau încă portretizați ca " **o amenințare, ca instigatori la violență și tulburare socială, ca nomazi și migranți, criminali și exploatați multiple forme de ajutoare sociale**"²². Există riscul de a " **perpetua și exploata reprezentările negative ale Romilor și Sinti în mass media, această raportare rămânând adesea necontestată. Exemple de acest tip de raportare includ reacțiile disproportionale de urii în media față de migrarea Romilor și Sinti sau față de acte individuale de violență comise de către persoane Rome și Sinti**"²³. Uneori " **romii au devenit ținta ostilității mass media ca răspuns la temerile populației de imigrarea în masă a romilor în Regatul Unit ca urmare a extinderii UE în 2004 și 2007**"²⁴.

Dorim să atragem atenția asupra unui incident care a avut loc în Italia. Pe 21 mai 2008 Președinția Consiliului de Miniștri a emis un decret cu privire la starea

21.- Biroul OSCE pentru Instituțiile Democratice și Drepturile Umane, Implementarea Planului de Acțiune de Îmbunătățire a Situației Romilor și Sinti în Zona OSCE, 2008, pag.27

22.- OSCE ODHIR – Raport de Stare 2008, p. 27

23.- OSCE ODHIR – Raport de Stare 2008, vezi pagina anterioară.

24.- OSCE ODHIR – Raport de Stare 2008, vezi pagina anterioară.

de urgență provocată de așezarea unor “comunități nomade” în regiuni din Campania, Lombardia și Latium. În noiembrie 2011, hotărârea Consiliului de Stat nr. 6050 din 16 noiembrie 2011 a declarat decretul nul și neavenit, la fel și toate actele derulate pentru exercitarea așa numitelor puteri de urgență pentru protecție civilă. Dar din 2008, în cadrul și cu implementarea acestui act discriminator, **o mare parte din media a început să caracterizeze romii în mod negativ** susținând activitățile politice realizate pe teren, **descriind romii ca fiind lipsiți de moralitate și părinți neglijenți**, punând accentul doar pe **situațiile de risc dramatice** legate de o comunitate de familii infracționale care își exploatau copiii punându-i să fure de la turiști, răpeau copii, cerșit și activități infracționale²⁵. În conformitate cu Raportul de Stare OSCE 2008, și ca urmare a unei crime care a implicat un bărbat rom, acoperirea media din Italia a demonstrat puterea ei și impactul avut asupra autorităților și legiuitorilor, formând o alianță puternică care a inclus declarații rasiste în discursul public care, în schimb, au contribuit la creșterea violenței motivate de ură.

Stereotipurile negative privind romii exprimate în aceste articole au fost atât de prezente încât au avut un impact asupra fiecărei sfere a vieților lor, alimentând un climat de discriminare larg răspândită. De asemenea, cum s-a evidențiat într-un raport din cadrul Proiectului **+Respect**²⁶ finanțat de Programul privind Drepturile Fundamentale și Centățenie, chiar atunci când mesajul a fost mai degrabă pozitiv a răspândit ideea că romii fac parte din comunități care încă doresc să trăiască într-un mod liber, sălbatic, nomad. Ambele idei sunt lipsite de substanță și se bazează pe erori logice.

25.- Pentru a obține o înțelegere mai bună a situației, vezi raportul FRA “Raportul incidentelor: Atacuri violente împotriva romilor în districtul Ponticelli din Napoli, Italia” (2008) oferind fapte de bază asupra acestor atacuri violente cât și informații de fundal cu privire la situația Romilor în Italia și indicând titlurile ziarelor naționale din Italia care au scris despre această poveste. Descrie de asemenea eforturile Autorităților Italiene și Comunității Internaționale de a face față situației, mai ales ale Parlamentului European, Consiliului Europei, OSCE, și organizațiilor Civile.
<http://fra.europa.eu/en/publication/2008/incident-report-violent-attacks-against-roma-ponticelli-district-naples-italy>

26.- Petronella S., Combaterea Prejudiciilor împotriva Romilor și Stereotipurilor prin mass media. Instrucțiuni bazate pe cunoștințe pentru Profesioniștii mass media, +Respect, 2008. <http://www.morespect.eu/en2/category/awareness>. Pentru mai multe informații privind proiectul vezi alineatul

2.2 Ignoranța privind realitatea romilor

Frecvent, lipsa profundă de cunoștințe despre romi este cea care alimentează **clișee, prejudecăți** și cauzează o acoperire negativă a presei, ex. văd întotdeauna romii legați de **sărăcie extremă**, sau “aproțiați de natură”. Există de asemenea o lipsă de context și fundal care întărește stereotipurile despre romi. De obicei aceștia sunt văzuți ca “țigani” sau călători²⁷ dar de fapt ei nu mai au un stil de viață nomad. Chiar dimpotrivă, copiii merg la școală și adulții romi au locuri de muncă.

Din păcate, reprezentarea negativă a romilor persistă și conturează imaginea colectivă a acestei comunități în Europa.

2.3 Aspectul etnic

“Mass media, uneori inconștient (și prea adesea conștient) împrăștie sentimente anti-romi. Când raportează o infracțiune, **menționarea originii etnice a autorului nu deservește niciun scop constructiv.**”²⁸.

În timp poate fi de înțeles că media ar putea dori să **menționeze grup etnic** când raportează acte de violență sau ceva similar ce implică romii, aceasta ar trebui să fie o excepție și nu regula. Știrile includ adesea informații inutile care au un efect negativ asupra grupurilor de oameni atâta timp cât pot contribui la procesul de stigmatizare. În plus, având în vedere că faptele utilizate de mass media trebuie dovedite, am pune la îndoială **identificarea unei persoane ca rom** având în vedere că în multe țări Europene este interzisă înregistrarea oficială a originii etnice a unei persoane. Din acest motiv, este dificil să utilizăm etnia într-un mod adecvat, bazat pe dovezi. Ar trebui să avem de asemenea în vedere că plasarea știrilor cu referire la originea romă are un impact la fel cum îl au sublinierea și scrierea cu caractere aldine în titluri, ca să nu mai menționăm includerea unei fotografii cu așezările de romi. Dacă articolul apare pe prima pagină a unui ziar, de exemplu, va avea de asemenea un impact social mult mai mare. Trebuie să fim conștienți de faptul că **comportamentul unui individ se poate atribui unui întreg grup**

27.- Petronella S., vezi nota de subsol 26

28.- “Dosta! Trusă de instrumente a Consiliului Europei împotriva prejudiciului față de romi” – “Este un stereotip? Un instrument pentru combaterea stereotipurilor împotriva Romilor”, Consiliul Europei, Strasbourg, p.5; <http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/source/documents/toolstereotypesEN.pdf>; pentru mai multe informații privind “Dosta” vezi alineatul 3

când originea etnică a unei persoane este menționată, demonizând astfel o comunitate întregă fără a oferi orice valoare adăugată înțelegerii știrii.²⁹

2.4 Lupta între partidele politice

În al doilea Raport de Stare emis în 2013³⁰, OSCE - ODIHR a evaluat implementarea unui Plan de Acțiune OSCE cu privire la progresul realizat de Statele Membre în incluziunea Romilor și adresarea altor situații mai grave care afectează romii și sintii. Raportul de Stare a pus în evidență că în ultimii ani “partidele politice de extremă dreapta din unele State participante au pus folosit romii drept țapi ispășitori, în condiții economice dificile pentru a promova sau capitaliza sentimentul împotriva romilor în comunitățile majoritare. Aceste partide — și, în unele cazuri, partidele de masă de asemenea — au utilizat retorica anti-romi, incluzând-o pe cea legată de “infracționalitatea țiganilor”. Aceste stereotipuri negative legate de romii persistă de asemenea în unele media”. “În discursul media, inclusiv media generalistă, imigrarea romilor este adesea echivalată în primul rând cu traficul de ființe umane și cu exploatarea femeilor și copiilor romi pentru a cerși și a se prostitua, cât și crearea unor poveri suplimentare pe sistemele de beneficii sociale. Toate acestea consolidează stereotipurile negative despre romii”³¹.

29.- FSG, Ghid practic pentru Jurnaliști, pentru mai multe informații vezi alineatul 3

30.- “Implementarea Planului de Acțiune privind Îmbunătățirea Situației Romilor și Sintii în Zona OSCE”, Raport de Stare 2013, p. 25; <http://www.osce.org/odihr/107406>

31.- Zona OSCE, Raport de Stare 2013, vezi nota de subsol 30

3. Informații fără prejudecată: cum să depășim stereotipurile

Raportul de Stare 2008 OSCE ODHIR a arătat că în câteva State, media publică și privată schimbă treptat modalitatea în care prezintă romii și sinti, începând cu utilizarea termenilor pe care îi preferă acestia pentru a se descrie și evitând etichete ca "țigani" sau alte denumiri negative. Au mai multă grijă pentru a elimina reprezentările părtinitoare sau generalizările care caracterizează romii ca o entitate unică, omogenă.

Totuși, Raportul de Stare 2013 OSCE ODHIR a recomandat din nou "Încurajarea media de a arăta aspecte pozitive și de a prezenta o portretizare echilibrată a vieții romilor, de a abține de la prezentarea de stereotipuri despre romi și sinti și a evita să incite la tensiune între diversele grupuri etnice" și "organizarea de mese rotunde între reprezentanții media și reprezentanții romilor și sinti pentru a promova acest obiectiv".

Scopul acestei secțiuni este de a oferi operatorilor media, jurnaliștilor și altor părți implicate instrumentele, regulile de bază și ideile – rezultat al legilor, codurilor etice și Codurilor profesionale ale jurnaliștilor – pentru a furniza informații imparțiale și echilibrate evitând în același timp discriminarea și prejudecățile față de romi. Va oferi de asemenea unele exemple de proiecte europene care pot fi utile pentru a-și face o idee cu privire la ce s-a realizat pentru a îmbunătăți imaginea romilor.

3.1 Elaborarea unui material corect cu privire la Romi: 15 sfaturi pentru a evita stereotipurile³²

- Utilizați terminologia adecvată care respectă legea națională și internațională pentru a oferi cititorilor și telespectatorilor cea mai adecvată raportare cu privire la toate evenimentele care fac obiectul acoperirii media, evitând utilizarea termenilor inadecvați.
- Evitați utilizarea cuvintelor care stigmatizează cum ar fi: clandestin, țigan, nomad, etc.
- Evitați împrăștierea de informații inexacte, simplificate sau distorsionate. Prezentarea superficială ar include asocierea diverselor știri într-un mod inadecvat și ar putea genera o îngrijorare nejustificată a publicului.
- Familiarizați-vă cu legislația anti-discriminare.
- Oferiți informații cu privire la context și investigați documentele din domeniul public.
- Încadrați faptele în context.
- Caracterizați oamenii ca ființe umane în loc de reprezentanți ai grupurilor religioase sau etnice.
- Protejați-i pe solicitanții de azil, refugiați, victimele traficului și migranți care aleg să vorbească cu media adoptând soluții în ceea ce privește identitatea și imaginea lor pentru a vă asigura că nu pot fi identificați. Solicitanții de azil, refugiații, victimele traficului și migranții care pot fi identificați – cât și rudele acestora - se pot confrunta cu riposte din partea autorităților din țara de origine, a entităților non-statale sau a organizațiilor infracționale. În plus, persoanele care fac parte dintr-un context socio-cultural diferit, în care presa joacă un rol limitat, este posibil să nu cunoască dinamica globală a media și astfel să fie incapabile să prevadă toate consecințele deciziei lor de a apărea în media.

32.- Tratatul de la Roma, <http://ethicaljournalisminitiative.org/assets/docs/068/223/47dfc44-3c9f7df.pdf>; Ghid pentru aplicarea Tratatului de la Roma, (rezultatul unui proiect demarat de UNAR și obiectivul profesioniștilor media italieni; jurnalist coordonator Anna Meli) <http://www.integrazionemigranti.gov.it/Documenti/Documents/Giornalismo%20e%20immigrazione/Linee%20guida%20carta%20di%20Roma.pdf>;

Petronella, S., vezi nota de subsol 26. Pentru mai multe informații cu privire la resurse vezi paginile ulterioare din această secțiune.

- De fiecare dată când este posibil, consultați experții și organizațiile cu expertiză specifică privind subiectul pentru a oferi publicului informații clare, comprehensive și care analizează de asemenea rădăcinile fenomenelor puse în discuție,
- Raportați și condamnați articolele discriminatorii: consolidați credibilitatea media.
- Informați despre istorii pozitive: nu asociați romii doar cu excluziune și ilegalitate.
- Faceți din monitorizarea media un proces continuu pe termen lung; un exercițiu constant de formare.
- Aveți în vedere consecințele informațiilor inexacte; acestea promovează discriminarea.
- Lăsați vocea romilor să fie auzită; folosiți romii ca surse, scrieți-le poveștile împreună cu ei.
- Clădiți legături mai puternice cu comunitățile de romi și societatea civilă; participarea este un factor crucial.
- Acordați atenție când raportați discursurile ținute de persoane publice care instigă sau incită la mișcări rasiste sau acte xenofobe; diseminarea lor este deosebit de dăunătoare.
- Acordați atenție utilizării imaginilor cum ar fi vânzătorii stradali, etc. când faceți referire la aspecte privind imigrarea, pentru că acestea pot transmite sau consolida stereotipurile și generalizările despre comunități și persoanele de origine străină.
- Încercați să participați la cursurile de formare și sesiunile de informare organizate, de exemplu, de asociații sau instituții, pentru a fi la zi cu terminologia adecvată și dinamica migrării sociale și azilului.

3.2 Instrumente și resurse utile

Proiectul Cu alte C.U.V.I.N.T.E. Observator Web & Revizuire pentru alertele de Discriminare & Demontarea stereotipurilor³³

Proiectul Cu alte Cuvinte a fost conceput în primul rând pe măsură ce oamenii au devenit mai conștienți cu privire la rolul jucat de media în Europa, cum influ-

33.- <http://www.inotherwords-project.eu/>

ențază comportamentul intolerant și cum, pe de altă parte, media poate avea o potențială contribuție la combaterea discriminării și la promovarea diversității culturale. Proiectul Cu alte Cuvinte se concentrează pe rolul media în diseminarea informațiilor exacte prin utilizarea limbajului corect și non-discriminator. Proiectul încearcă să reacționeze la situația curentă în care media sunt vehiculul pentru diseminarea stereotipurilor și să ajute la îmbunătățirea discursului și mesajelor media din punctul de vedere al adecvării acestora. Proiectul este co-finanțat de Comisia Europeană și a fost derulat de instituția locală italiană denumită Provincia di Mantova în colaborare cu alți parteneri din Italia, Franța, Spania, România, Estonia, și Portugalia. În 2011 unul dintre parteneri, Asociația Articolo 3, a lansat Raportul de Activitate pe patru ani care conține 12,000 articole monitorizate în regiunea Lombardia și 43 buletine informative publicate anual. Articolo 3 a consolidat și și-a extins munca editorială iar în prezent produce un buletin informativ săptămânal care atrage din ce în ce mai mulți cititori inclusiv Biroul Anti-Discriminare care a gestionat direct în 24 cazuri, a diseminat bune practici și a primit un răspuns pozitiv la o reclamație înregistrată la Ordinul Lombard al Jurnaliștilor. În plus, a organizat mai multe sesiuni de formare în școli, a participat la conferințe și seminarii și a colaborat cu alte organizații. În 2011, Observatorul a devenit un punct regional al UNAR (Biroul Național împotriva Discriminării Rasiale, Departamentul de Oportunități Egale - Președinția Consiliului de Miniștri) și a început să lucreze pentru proiectul European „Cu alte Cuvinte” (Observator Web și Revizuire pentru alerte de Discriminare și demontarea stereotipurilor) derulat de Provincia Mantua, Articolo 3 fiind modelul său de bună practică; metodologia sa de lucru a fost transferată în cinci țări.

Campania DOSTA!³⁴

Campania Dosta! (Destull! în limba Romani) a început ca parte dintr-un Program comun mai amplu al Consiliului Europei/Comisiei Europene „Drepturi și Tratamente Egale pentru Romii din Europa de Sud Est „ și a fost implementat în Albania, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Republica Serbia, și fosta Republică Iugoslavă Macedonia în 2006 și 2007. Lansată drept campanie regională, „Dosta!” a trezit ulterior interesul în alte state membre ale Consiliului Europei. Prin urmare, în 2008-2009 a fost lansată în Ucraina și Moldova și a format parteneriate în alte state membre ale Consiliului Europei. Astfel, Italia (mai), România (iunie), Croația (iulie), Slovenia (septembrie) au aderat la campanie în 2008, urmate de Letonia

---

34.- Vezi nota de subsol 28; <http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/source/documents/tool-stereotypesEN.pdf>

în ianuarie 2009, Bulgaria și Franța în aprilie 2010. S-au distribuit premii și seturi de instrumente și s-au organizat cursuri de formare pentru profesioniștii media în ultimii ani, în unele State Membre.

“Setul de instrumente Diversitate pentru programe factuale în televiziunile publice”³⁵

În 2008, Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale (FRA) a publicat un set de instrumente, dezvoltat de profesioniștii media sub coordonarea Uniunii Europene de Radio și Televiziune (EBU). Setul de instrumente conține o varietate de informații despre cum trebuie promovate principiile diversității culturale în organizațiile de difuzare și în programele TV. Aduce laolaltă elemente practice (liste de verificare, referințe) și oferă sfaturi cu privire la bunele practici. Setul de instrumente este publicat într-un format practic și este disponibil gratuit la FRA. Include un DVD cu exemple din programe de știri și subiecte de interes actual și documentație asociată din douăsprezece țări europene care ilustrează câteva dintre dificultățile cu care se confruntă jurnaliștii când raportează cu privire la minorități. Setul de Instrumente Diversitate aduce laolaltă cunoștințele colective ale profesioniștilor TV și poate fi utilizat în scopuri non-comerciale de jurnaliști și producătorii de programe în munca de zi cu zi sau ca un instrument pentru sesiunile de formare și atelierele de lucru.

Carta de la Roma

Carta de la Roma³⁶ a fost aprobată de Ordinul Jurnaliștilor din Italia (în cooperare cu FNSI, UNAR și UNHCR) în 2008 și are în vedere în mod specific modalitatea în care profesioniștii din mass media ar trebui să se comporte cu privire la solicitanții de azil, refugiați, victimele traficului și migranți, încurajând jurnaliștii să aibă mare grijă atunci când au de-a face cu acest tip de informații în Italia și în orice altă parte. În mod specific, Carta de la Roma recomandă “adoptarea terminologiei adecvate care să se reflecte utilizarea în legislația națională și internațională pentru a oferi cititorilor și telespectatorilor cel mai ușor acces la adevăr în ceea ce privește toate evenimentele care fac obiectul acoperirii media, evitând utilizarea termenilor inadecvați; evitând distribuirea de informații inexacte, simplificate sau distorsionate; consultând experții și organizațiile cu expertiză specifică privind

---

35.- <http://fra.europa.eu/en/publication/2008/diversity-toolkit-factual-programmes-public-service-television>

36.- <http://ethicaljournalisminitiative.org/assets/docs/068/223/47dfc44-3c9f7df.pdf>

subiectul pentru a oferi publicului informații clare și comprehensive și care analizează rădăcinile care stau la baza fenomenelor”.

Ghid³⁷ pentru aplicarea Cartei de la Roma

Acest Ghid este menit a traduce principiile conținute de Carta de la Roma în informații practice pentru jurnaliști. De exemplu, documentul conține recomandări privind maniera în care trebuie abordate în știri chestiunile privind imigrarea, cum să se realizeze interviuri cu solicitanții de azil, migranți și refugiați, cum să se raporteze dezbaterile politice și publice despre imigrare; cum să se raporteze statisticile și datele; cum să se selecteze sursele și cum să se implice jurnaliștii de origine non-italiană; cum să se transpună informații utile și practice în media locală, cu referire în special la migranți. Se concentrează pe limbajul utilizat și pe importanța de a folosi termenii adecvați și include o secțiune privind grupuri minoritare specifice, și anume romii și copiii părinților non-italieni.

+Respect³⁸

Proiectul +Respect este responsabil de publicația numită “Combaterea Sărăciei, Prejudecăților și Stereotipurilor prin Media: Ghid bazat pe cunoștințe pentru Profesiștii Media.”³⁹ Acesta este un set de recomandări bazate pe fapte pentru profesioniștii media, elaborate în cadrul unui proiect internațional și oferă un set de 10 reguli de bază, simple, fundamentale pentru profesioniștii media a fi folosite când sunt prezentate știri cu privire la comunitățile de romi (de ex., respectarea codurilor de conduită și a standardelor internaționale, menținerea profesionalismului, evitarea generalizărilor și simplificărilor, interzicerea stereotipurilor și prejudecăților, abținerea de la senzaționalism, etc.)

37.- Noul Ghid este rezultatul unui proiect demarat de UNAR și care are în vedere profesioniștii media din Italia; jurnalist coordonator Anna Meli. <http://www.integrazionemigranti.gov.it/Documenti/Documents/Giornalismo%20e%20immigrazione/Linee%20guida%20carta%20di%20Roma.pdf>

38.- +Respect a fost un proiect co-finanțat în 2010 de Programul UE de Drepturi Fundamentale ale Cetățenilor de parteneriatul Cittaliain cu COSES (Conorzio per la Ricerca e la Formazione), ENTP (European New Towns Platform), ERIO (European Roma Association Office), Regione Extremadura, FDP (Foundation for People Development), Municipalitatea Puerto Lumbreras, Regione Puglia, Regione Veneto, RomSinti@Politica, SucarDrom. Vezi nota 26.

39.- <http://www.morespect.eu/en2/project-results/>

OsservAzione

În 2006 Asociația OsservAzione a scris un raport pentru OSCE/ODIHR și CPRSI⁴⁰ privind Participarea Politică și Reprezentarea Media a Romilor și Sinti în Italia. În cele patru studii de caz (Milano, Bolzano-Bozen, Mantua și Roma), cercetarea explorează trei dimensiuni: acoperirea media cu privire la problemele romilor și sinti pe durata celei mai recente campanii pentru alegerile locale; rolul “problematicii romilor” în platformele politice și campaniile electorale ale principalelor partide și coaliții politice; și părerile și experiențele romilor și sinti privind participarea politică la alegerile locale și politica locală în general. Numărul relativ mare de articole privind romii și sinti pe durata campaniei electorale stă mărturie pentru importanța acestui subiect. În plus, se poate observa cum unele partide de dreapta folosesc această chestiune pentru a mobiliza frica și nemulțumirea în rândul publicului, pentru câștigul politic. Articolele media monitorizate fac referire în principal la romi și sinti utilizând termenul “nomad”. O simplă citire a articolelor nu este uneori suficientă pentru a identifica la ce grupuri se referă, având în vedere că romii și sinti italieni nu sunt menționați niciodată în mod specific în aceste articole. Acesta este un punct important la care vom reveni ulterior când vom prezenta părerile ONG-urilor și grupurilor de sprijin locale. Pe lângă faptul că termenul “nomad” implică o caracteristică, de exemplu, fiind constant în mișcare și trăind fără a avea un domiciliu stabil, care în cele mai multe cazuri nu se aplică persoanelor descrise, această categorie descriptivă este complet golită de orice tip de conotație națională sau etnică. Într-adevăr, doar în câteva cazuri autoarea/autorul clarifică dacă se referă la străini sau italieni, imigranți iregulari, sau rezidenți obișnuiți, romi Români, Kosovari sau Bosniaci. Mediaticizarea romilor și sinti este de obicei părtinitoare, incompletă și căreia îi lipsește orice tip de profunzime. Cele mai multe articole acoperă infracțiuni mărunte, comportament antisocial, cerșit și folclor. Împreună cu acestea, taberele de nomazi sunt de departe unul dintre subiectele principale ale articolelor. Demonstrațiile locale și inițiativele partidelor de dreapta împotriva taberelor de nomazi și grija politicianilor, furia sau solidaritatea atunci când se produc incidente fie în interiorul sau în afara acestor zone, sunt subiectele care apar cel mai mult. Un aspect cheie al acoperirii în presa locală este absența vocii romilor și sinti. În ciuda unui număr semnificativ de știri publicate, aceștia au rar oportunitatea de a-și face vocea auzită în media. Redăm câteva recomandări incluse în raport în

---

40.- OsservaZione, Participarea Politică și Reprezentarea Media a Romilor și Sinti în Italia *Studii de caz Bolzano-Bozen, Mantua, Milan și Rome*. Coordonator de cercetare: NandoSigona. Echipe de cercetare: Lorenzo Monasta, Francesca Saudino, NandoSigona și Andrea R. Torre, Cercetarea și elaborarea au fost finanțate de OSCE/ODIHR și CPRSI, 2006.

ceea ce privește media locală: a face un efort serios pentru a oferi o imagine a romilor și sinti care nu este distorsionată de prejudecăți și stereotipuri; oferirea de oportunități romilor și sinti de a-și exprima părerile cu privire la evenimentele din comunitățile lor; utilizarea unui limbaj adecvat și specific pentru raportarea evenimentelor privind romii și sinti și evitarea utilizării etichetei "nomazi" care este o categorie generică și înșelătoare.

Premiul Sodalitas⁴¹

Acordat profesioniștilor media care se disting prin studierea și raportarea aspectelor sociale relevante și importante. Scopul este de a crește o cultură despre informare care se concentrează pe probleme sociale și de a atrage o mai mare atenție a media pentru acest domeniu.

Premium internațional Anello debole (cea mai slabă verigă)⁴²

Premium internațional Anello debole (cea mai slabă verigă) este promovată de Comunità di Capodarco di Fermo și este acordată celui mai apreciat film de scurt metraj jurnalistic și ficțional (audio și vizual), care se concentrează în principal pe aspecte de sustenabilitate socială și de mediu. Scopul premiului este de a promova crearea și creșterea producțiilor audio și video de mare calibră cu privire la subiecte legate de cei mai vulnerabili și marginalizați membri ai societății. În ciuda importanței lor, rareori aceste aspecte sunt tratate în mod adecvat. Scopul general este de a îmbogăți comunicarea și de a atrage atenția tuturor cu privire la toate aspectele realității de astăzi.

Media4ME International⁴³

Rețeaua Europeană Media4ME Internațional este un grup de organizații stabilit în cartiere multiculturale din șase țări. Media4ME International ajută la inițierea și facilitarea dialogului intercultural și contrabalansează portretizarea negativă și stereotipală a acestor cartiere și locuitorilor lor. Media sociale și alte tehnici media sunt utilizate pentru a combate rasismul și xenofobia și a pune cetățenii din grupurile minoritare și majoritare în contact unul cu celălalt. Partenerii naționali

---

41.- http://www.sodalitas.it/sostenibilita/premio_sodalitas_giornalismo_per_il_sociale.aspx

42.- <http://premioanellodebole.it>

43.- <http://www.tuningintodiversity.eu/media4me/>

lucrează împreună pe plan internațional în domeniul dezvoltării metodologiei, schimbului de experiențe și cercetare. Media4ME International întărește respectul reciproc și înțelegerea prin structurile locale existente și se concentrează pe situații și nevoi locale. Media4ME International este susținută de parteneri din Olanda, Regatul Unit, Belgia, Italia, Republica Cehă și România. Media4ME International susține și instruește lucrătorii din organizații locale. Grupurile țintă sunt școlile, bibliotecile, centrele comunitare, organizațiile de auto-ajutorare, organizațiile religioase, centrele de tineri, asocierile de locatari și media locală. Grupurile țintă indirecte sunt locuitorii cartierelor multiculturale din țările participante.

Associazione 21 luglio⁴⁴

Associazione 21 luglio este o organizație neguvernamentală angajată în promovarea drepturilor comunităților de romi și sinti din Italia. Monitorizează presa, blogurile și paginile de internet din Italia în căutarea mesajelor discriminatorii sau incitărilor la ură rasială împotriva romilor și sinti. Dacă este necesar, Observatorul trimite scrisori subiecților implicați informând agențiile competente. În continuare, sunt prezentate rezultatele ultimelor lor analize a cazurilor de discriminare a romilor în presă din 1/9/2012 până la 15/5/2013, 258 de zile în total: 482 cazuri de informații înșelătoare și 370 cazuri de discursuri ale urii dintr-un total de 852 cazuri. Rezultatele au fost fundamental diferite de datele adunate pentru aceeași perioadă de UNAR, Biroul Național împotriva Discriminării Rasiale. Discrepanța dintre categoriile de date privind mesajele discriminatorii duce la o dezbateră amplă privind la ceea ce este considerat "drept la informare" și "discriminare" de către organizațiile de advocacy, organismele instituționale de egalitate și asociațiile de presă. Asociațiile de advocacy și drepturile omului împreună cu instituțiile responsabile pentru respectarea drepturilor omului trebuie în primul rând să se pună de acord cu ceea ce este discriminarea și limitele între dreptul la informare și dreptul de a nu fi discriminat și percepția discriminării în rândul victimelor.

Asociația Jurnaliștilor din Perugia⁴⁵

Pentru a crește gradul de conștientizare a media privind prejudiciile față de romi, în 2010 și 2011 UNAR și Asociația Jurnaliștilor din Perugia au realizat cursuri de formare pentru jurnaliști din diferite orașe italiene în cadrul Campaniei Dosta!, cu participarea a sute de jurnaliști, cursurile fiind menite să promoveze

---

44.- <http://21luglio.org>

45.- <http://www.associazionegiornalisti.it/>

dezbaterile privind modalitatea în care presa difuzează în mod tipic știrile privind comunitățile de romi și să dezvolte abordări bazate pe cunoștere pentru a elimina stereotipurile și a câștiga o înțelegere mai profundă a universului rom. Pe baza acestei experiențe și datorită unui parteneriat între Comunitatea St. Egidio⁴⁶ și Asociația Jurnaliștilor a Scolii din Perugia și suportului Regiunii Lazio, în 2012 Asociația de Presă Romană a realizat un manual pentru jurnaliști numit "Am văzut și țigani fericiți". Menit a evalua tendința predominantă a presei, de a vorbi "rar și de rău" despre romi și sinti, ghidul oferă profesioniștilor media informații despre această comunitate cu convingerea că jurnaliștii și comunicatorii joacă un rol crucial, că obiectivitatea și pregătirea acestora afectează direct răspândirea prejudecăților și stereotipurilor și de cealaltă parte, cultivă abilitățile publicului în a interpreta realitatea în mod nepărtinitor. În aceste seturi de instrumente, ca și în "Am văzut și țigani fericiți", s-a considerat necesar să se explice diferențele între comunitățile sinti și de romi (în ceea ce privește originea, religia, nivelul educațional, situația locativă și condițiile socio-economice); distorsiunile legate de utilizarea "taberelor" și termenilor "călători" și "țigani"; pericolele care scot în evidență reprezentările care radicalizează relația pe care romii o au cu comunitățile majoritare și povestiri oarecum romantice și idealizate; fără a pierde din vedere subiectul apatridiei și subliniind importanța de a promova participarea directă a romilor și sinti în producerea informațiilor.

Fundația Secretariado Gitano⁴⁷

Fundația Secretariado Gitano (FSG) este o organizație neguvernamentală interculturală care oferă servicii pentru dezvoltarea comunității rome din Spania și din Europa. Misiunea sa este de a promova accesul romilor la drepturi, bunuri și servicii și resursele sociale de pe poziții de egalitate cu toți ceilalți cetățeni. În acest scop, FSG dezvoltă toate tipurile de acțiuni care contribuie la exercitarea cetățeniei depline a romilor, la a le îmbunătăți condițiile de viață, la a promova un tratament egal și la a preveni orice formă de discriminare, în timp ce se promovează recunoașterea identității culturale a comunității rome. Misiunea sa principală este promovarea integrală a comunității rome.

46.- <http://www.santegidio.it>

47.- <http://www.gitanos.org>

UNAR⁴⁸

UNAR este Biroul Italian împotriva Discriminării Rasiale. Funcționând din noiembrie 2004 în scopul promovării tratamentului egal și eliminării tuturor formelor de discriminare rasială și etnică, UNAR monitorizează impactul discriminării asupra bărbaților și femeilor și explorează relația cu alte forme de discriminare cum ar fi cele bazate pe cultură sau religie. UNAR acordă atenție specifică monitorizării discursurilor de ură, mesajelor stereotipe și discriminatorii din media de la nivel local și național și în media sociale.

3.3 Alte inițiative

- Există organizații în Europa Centrală care derulează programe de formare pentru jurnaliștii romi prin proiectul INTRINSIC și cooperează cu alte centre de presă romi din regiune (Republica Cehă, Slovacia, și Ungaria).
- Campanii media pentru combaterea rasismului împotriva romilor au fost implementate în mai multe țări de instituții de stat și organizații internaționale. Consiliul anti-discriminare din România a derulat o campanie numită “Rasismul strică jocul. Violența distruge vieți”. Activități au fost realizate în Bulgaria în cadrul campaniei Consiliului Europei “Toți Diferiți – Toți Egali”.
- Inițiative și acțiuni foarte inovative au fost introduse în diferite țări în ultimii ani pentru a extinde gradul de protecție și sprijin pentru victime, inclusiv campanii de creștere a conștientizării, în special în Ziua de Comemorare a Holocaustului, pe lângă susținerea numeroaselor acțiuni care au loc de Ziua Internațională a Romilor (8 aprilie) în diverse orașe europene, datorită colaborării strânse între instituții, organizații ale societății civile și media.
- În România, Centrul pentru Jurnalism Independent a organizat un program de formare în jurnalism pentru tinerii romi. Tinerii romi au participat la un program intensiv de jurnalism specializat cu o durată de 7 luni, în care s-au predat cursuri de către jurnaliști experimentați. Unii absolvenți ai programului (2000 - 2005) au fost angajați de agenții naționale și locale de presă.⁴⁹

48.- <http://www.unar.it>

49.- Pentru informații suplimentare privind acest program vezi: <http://www2.cji.ro/articol.php?article=83>

4. Recomandări ale organizațiilor internaționale privind informațiile din media despre romi

Noile politici lansate de Comisia Europeană în favoarea incluziunii romilor din 2008 au sprijinit acest nou trend. Acestea vin în completare la Cadrului UE pentru Strategiile Naționale de Integrare a Romilor până în 2020, lansate de Comisia Europeană la data 5 aprilie 2011⁵⁰. Prin **Comunicarea 173/2011**, Statele Membre au fost invitate să pregătească sau să revizuiască Strategiile Naționale de Integrare a Romilor pentru a îmbunătăți condițiile comunităților rome.

În plus, în decembrie 2013 toate cele 28 de State Membre ale Uniunii Europene s-au angajat să implementeze un set de recomandări propuse de Comisia Europeană pentru a accelera integrarea economică și socială a comunităților de romi. Recomandarea Consiliului din 2013 a reafirmat angajamentul puternic pentru a combate discriminarea, asigurată deja în fiecare Stat Membru prin implementarea Directivei 2000/43/CE,⁵¹ și a cerut măsuri eficiente pentru a combate retorica anti-romă și discursul urii, măsuri care să vizeze limbajul rasist sau altminteri stigmatizator sau alte comportamente care ar putea constitui incitare la discriminare împotriva romilor.

Acesta este răspunsul cel mai recent de politici internaționale în favoarea informațiilor non-discriminatorii. Totuși, în ultimii ani au apărut recomandări importante care cer presei să folosească informații bazate pe cunoștințe mai bune.

Jurnaliștii au un rol important de jucat în apărarea și promovarea unor standarde înalte ale drepturilor omului, mai ales dreptul la liberă exprimare, în conformitate cu Articolul 19 al Declarației Universale a Drepturilor Omului (DUDO, 1948) și Con-

---

50.- Comunicare "Un Cadru UE pentru Strategiile Naționale de Integrare a Romilor până în 2020" COM (2011) 173; http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_inclusion_fight_against_poverty/em0049_en.htm

51.- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0043:en:HTML>

venția Internațională privind Drepturile Civile și Politice (CIDCP, 1966) și Articolul 10 din Convenția Europeană privind Drepturile Omului (CEDO, 1950). Dreptul la exprimarea liberă face parte de asemenea din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (Articolul 11).

Trebuie să remarcăm că la a cincizeci și șaptea adunare din anul 2000, Comitetul Națiunilor Unite privind Eliminarea Discriminării Rasiale (CEDR), cu scopul de a îmbunătăți adoptarea și implementarea strategiilor și programelor naționale menite a îmbunătăți situația romilor și a-i proteja împotriva discriminării de către instituțiile statului sau de orice persoană sau organizație, a recomandat implementarea de măsuri adresate media în fiecare stat, cu scopul să:

- acționeze după caz, pentru eliminarea oricăror idei de superioritate rasială sau etnică, urii rasiale și incitări la discriminare și violență împotriva romilor în media, în conformitate cu prevederile Convenției;
- încurajeze conștientizarea profesioniștilor tuturor media cu privire la responsabilitatea particulară de a nu disemina prejudecăți și de a evita raportarea incidentelor care implică membrii individuali ai comunităților de romi într-o modalitate care blamează aceste comunități ca întreg;
- dezvolte campanii educaționale și media pentru a educa publicul cu privire la viața romilor, societatea și cultura acestora și importanța de a construi o societate incluzivă respectând în același timp drepturile omului și identitatea romilor;
- încurajeze și faciliteze accesul romilor la media, inclusiv ziare și programe de televiziune și radio, stabilirea propriilor media cât și formarea jurnaliștilor romi;
- încurajeze metodele de auto-monitorizare de către presă, printr-un cod de conduită pentru organizațiile media, pentru a evita limbajul rasist, discriminatoriu sau părtinitor.

La data 24 iunie 2011 Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) a adoptat Recomandarea Generală nr. 13⁵² privind combaterea anti-țigănistului și discriminării împotriva romilor. Observând cu îngrijorare că unele media transmit o imagine negativă despre romi, a evidențiat la punctul 10 din

---

52.- http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/gpr/en/recommendation_n13/e-RPG%2013%20-%20A4.pdf

Recomandare nevoia de a combate anti-țigănișmul exprimat în media recunoscând totodată principiul independenței lor editoriale. Astfel le cere să:

- a. se asigure că legislația este într-adevăr aplicată acelor media care incită la discriminare, ură sau violență împotriva romilor;
- b. încurajeze presa să nu menționeze originea etnică a unei persoane numite în articole sau rapoarte când nu este esențial pentru o bună înțelegere a evenimentelor;
- c. încurajeze presa să adopte un cod de conduită pentru a preveni, inter alia, orice prezentare a informațiilor care transmite prejudecăți sau ar putea incita la discriminare, ură sau violență împotriva romilor;
- d. încurajeze presa să se abțină de la difuzarea oricăror informații posibil a alimenta discriminarea și intoleranța față de romi;
- e. susțină toate inițiativele luate pentru a transmite pericolele anti-țigănișmului profesioniștilor media și organizațiilor lor;
- f. încurajeze organismele profesionale ale presei să ofere jurnaliștilor formare specifică în chestiuni cu privire la romi și anti-țigănișm;
- g. promoveze participarea romilor în sectorul media în general prin realizarea demersurilor pentru ca jurnaliști și reprezentanții din comunitățile de romi să fie recrutați și formați.

În Opinia sa din 02/2013 cu privire la impactul Deciziei Cadru privind drepturile victimelor infracțiunilor motivate de ură și prejudecată⁵³, inclusiv rasism și xenofobie, FRA a ilustrat infracțiunile motivate de ură pot varia de la acte cotidiene comise de persoane pe stradă sau pe internet la infracțiuni pe scară largă comise de grupuri extremiste sau regimuri totalitare. În Opinia sa, FRA a alocat două acțiuni specifice pentru încurajarea informațiilor și programelor care susțin non discriminarea:

Acțiunea 19: Statele Membre UE ar trebui să încurajeze presa – respectând totodată libertatea presei – să ia măsurile de auto-reglementare și să se asigure ca informațiile și programele pe care le publică sau difuzează nu contribuie la vulnerabilitatea victimelor și la creșterea unui climat de ostilitate către persoane care împărtășesc caracteristici protejate.

53.- http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-opinion-2-2013-framework-decision-racism-xenophobia_en.pdf

Acțiunea 20: Instituțiile UE ar trebui să aibă în vedere introducerea de amendamente la Articolul 6 din Directiva privind Serviciile Media Audiovizuale, care obligă Statele Membre să asigure că serviciile media audiovizuale nu conțin nicio incitare la ură pe baza rasei, genului, religiei sau naționalității. Directiva nu face referire la ură pe baza dizabilității, vârstei sau orientării sexuale.

Unele recomandări pentru acțiune din partea Statelor participante au fost sugerate în al doilea Raport de Stare OSCE ODIHR ⁵⁴ (2013, 71):

36. Lansarea de informații și campanii de creștere a conștientizării cu scopul de a evita prejudecățile și stereotipurile negative despre romi și sinti.
37. Pentru a promova libertatea de exprimare, încuraja formarea jurnaliștilor romi și sinti și angajarea lor în cadrul operatorilor media pentru a facilita accesul mai amplu la media al romilor și sinti.
38. Încuraja presa să prezinte aspecte pozitive și să prezinte o portretizare echilibrată a vieții romilor, să se abțină de la a stereotipiza romii și sinti și să evite incitarea la tensiuni între diverse grupuri etnice. Să organizeze mese rotunde între reprezentanții media și reprezentanți romi și sinti pentru a promova acest obiectiv.

În concluzie, este important să ne reamintim că recomandările, regulile, codurile etice și ghidurile ar trebui să fie mai mult decât niște simple sugestii sau atribuții care ne pun probleme. Acestea trebuie considerate ‘bază de reflecție’ pentru profesioniștii media. Procesul ar trebui să înceapă în școlile de jurnalism adresând nevoia de a reflecta și de a confrunța colegii cu privire la importanța cunoștințelor și informațiilor bazate pe dovezi în activitatea profesională zilnică. Un bun punct de referință pentru oricine este Recomandarea nr. 97 a celui de-al 21-lea Comitet de Miniștri al Consiliului Europei făcută statelor membre cu privire la mass media și promovarea unei culturi a toleranței. Recomandarea evidențiază angajamentul de a garanta demnitatea egală a tuturor persoanelor și posibilitatea de a exercita drepturile și libertățile fără discriminare, și consideră esențial a aminti că principiul toleranței este garanția Europei pentru o societate deschisă care continuă să existe respectând diversitatea culturală. În această privință, Recomandarea reamintește ca media poate aduce o contribuție pozitivă în lupta împotriva intoleranței, în special acolo unde promovează o cultură a înțelegerii între diverse grupuri

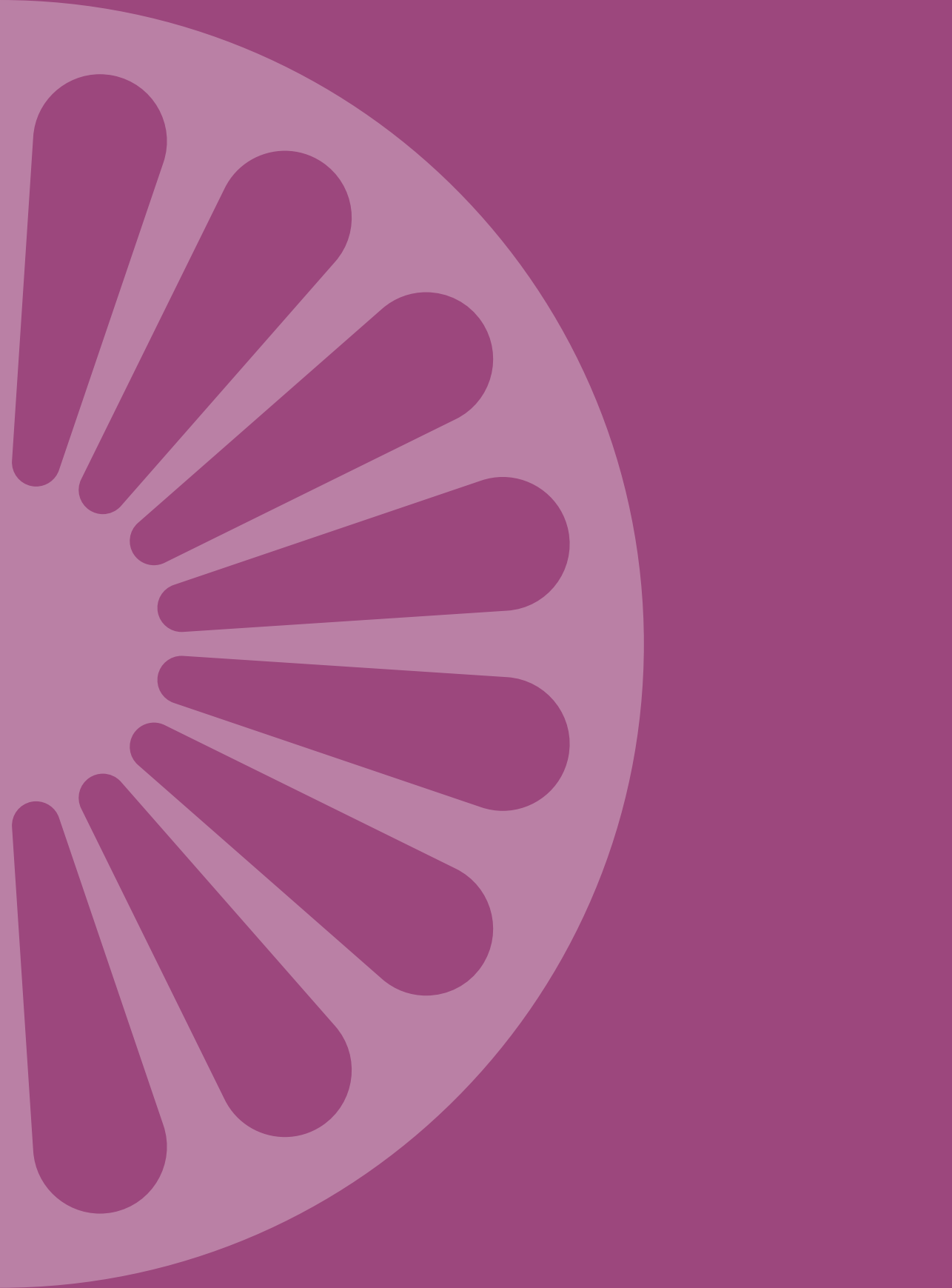

54.- Vezi nota de subsol 30

etnice, culturale și religioase în societate. Măsurile de a promova toleranța și înțelegerea pot fi implementate în școlile de jurnalism, organizații media cât și în contextul exercitării profesiilor media. O nouă alianță este necesară pentru a combate discriminarea în media și necesită ajutorul tuturor actorilor menționați în Recomandare: presa, operatorii de radio și televiziune, cât și noile sectoare de comunicare și publicitate; organismele reprezentative ale profesioniștilor media în aceste sectoare; organisme de reglementare și auto-reglementare din aceste sectoare; școli de jurnalism și institute de formare media.

Fără a interfera în vreun fel cu principiile de independență și autonomie ale profesioniștilor din media, în conformitate cu Articolul 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, suntem convinși că informațiile corecte și bazate pe cunoștințe reprezintă fundamentul pentru a depăși imaginile stereotipale ale comunităților de romi din Europa, o cerință indispensabilă pentru o incluziune socială mai bună și mai rapidă în societatea din fiecare Stat Membru.

Glosar⁵⁵

ROM

“Rom” înseamnă “bărbat din grupul etnic Rom” sau “soț”, în funcție de varianta de limbă romani sau de autor. Femininul cuvântului “Rom” în limba Romani este “Romni”. Totuși, în engleză “Rom” este utilizat atât pentru bărbat cât și pentru femeie. În engleză atât “Roma” cât și “Romani” se folosesc ca adjective: o femeie “Roma(ni)”, “comunități Roma(ni)”. Totuși, este recomandat ca Romani să fie restricționat la limbă și cultură: “limba Romani”, “cultura Romani”.

SINTI

“Sinto” (sau Manush în franceză) vine de la cuvântul “Sind” (un nume indian antic). Sinti se găseau la începuturi în regiunile vorbitoare de limba germană (Germania, Elveția, Austria) unde s-au așezat în secolul 15, și în Benelux și Suedia. Sinti/Manush reprezintă 2 - 3% din totalul populației rome (sens generic) în Europa.

ȚIGANI

Termenul “Romi/țigani” a fost folosit timp de mulți ani de Consiliul Europei, înainte de a se lua decizia de a nu-l mai folosi în texte oficiale în 2005, în special la cererea asociațiilor internaționale rome care îl consideră un termen străin, relaționat cu stereotipuri negative, paternalistice care încă îi urmăresc în Europa. Prin urmare, în majoritatea statelor Europene, se recomandă ca termenul “țigan” sau echivalentul său să nu mai fie utilizat, pentru că este perceput ca peiorativ și insultător de către cei mai mulți pe care îi vizează (deși este adevărat că poate depinde semnificativ de contextul în care este utilizat).

55.- “Glosar Descriptiv al Consiliului Europei privind termenii cu privire la aspecte Roma”, versiune din data 18 mai 2012; <http://hub.coe.int/web/coe-portal/roma>

N.B – Termenul “Roma” utilizat la Consiliul Europei se referă a Romi, Sinti, Kale și grupurile relaționate din Europa, inclusiv Călătorii și grupurile de est (Dom și Lom), și acoperă diversitatea amplă a grupurilor implicate, inclusiv persoanelor care se identifică ca țigani

CĂLĂTORI

“Călătorii” se găsesc în Irlanda și Marea Britanie și sunt diferiți din punct de vedere etnic de Roma/Sinti/Kale. În Irlanda, aceștia sunt priviți oficial ca o comunitate indigenă, care nu este diferită de majoritate în ceea ce privește rasa, culoarea, strămoșii sau originea etnică. Diversele grupuri de călători au, totuși, un punct în comun. Nu sunt în mod necesar itineranți. La începuturi, călătorii din Irlanda erau itineranți, dar 80% dintre ei sunt sedentari în prezent. În Franța, o treime din persoanele numite călători sunt sedentari. Pentru persoanele care se identifică drept călători, termenul corespunde unei identități etnice, distingându-i de restul populației. În cele din urmă, în Norvegia, călătorii sunt în prezent sedentari, în timp ce romii călătoresc.

Bibliografie si webografie

Documente ale Organismelor Europene

Communication "An EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020" COM (2011) 173

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/social_inclusion_fight_against_poverty/em0049_en.htm

Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0043:en:HTML>

"Council of Europe Descriptive Glossary of terms relating to Roma issues", version dated 18 May 2012: <http://hub.coe.int/web/coe-portal/roma>

Council of Europe "Dosta! Tool kit of the Council of Europe against prejudice towards Roma" – "Is this a stereotype? A tool for fighting stereotypes towards Roma" <http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/source/documents/toolstereotypesEN.pdf>

Council of Europe "Human Rights of Roma and Travellers in Europe" http://www.coe.int/t/commissioner/source/prems/prems79611_GBR_CouvHumanRightsOfRoma_WEB.pdf

Council of Europe "Recommendation on the Situation of Roma in the candidate countries: background document, 1999- Guiding Principles for improving the situation of the Roma based on the recommendations of the Council of Europe's Specialist Group of Roma/Gypsy and on the recommendations of the OSCE High Commissioner on National Minorities"

http://www.coe.int/t/dg3/romatravellers/archive/documentation/recommendations/MiscCOCENguidelineseu_en.asp

ECRI General Policy Recommendation No 13 on anti-gypsyism http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/GPR/EN/Recommendation_N13/default_en.asp

ENAR - General Policy Paper No 7 "Roma Inclusion: A Progressive and Rights Based Approach"
http://cms.horus.be/files/99935/MediaArchive/policy/GPP_7_Roma%20FINAL%20adopted.pdf

Eurobarometer "Discrimination in the European Union"
http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/eurobarometer_263_sum_en.pdf

European Commission "Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the social and economic integration of the Roma in Europe"
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52010DC0133>

European Court of Human Rights "Roma and Travellers"
http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Roma_ENG.pdf

European Parliament "Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ('Directive on electronic commerce')"
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32000L0031>

European Roma Rights Centre: <http://www.errc.org/>

FRA - European Union Agency for Fundamental Rights
Web page dedicated to Roma: <http://fra.europa.eu/en/theme/roma>

"The situation of Roma in 11 EU Member States - Survey results at a glance" – 2012
<http://fra.europa.eu/en/publication/2012/situation-roma-11-eu-member-states-survey-results-glance>

"A Diversity Toolkit for factual programmes in public service television" – 2008
<http://fra.europa.eu/en/publication/2008/diversity-toolkit-factual-programmes-public-service-television>

"Opinion of the European Union Agency for Fundamental Rights on the Framework Decision on Racism and Xenophobia – with special attention to the rights of victims of crime" - 2013

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-opinion-2-2013-framework-decision-racism-xenophobia_en.pdf

OSCE “ODIHR and Roma and Sinti Issues”

<http://www.osce.org/odhr/102598>

“Implementation of the Action Plan on Improving the Situation of Roma and Sinti within the OSCE Area”, 2008 and 2013

SPECIAL EUROBAROMETER No 293 “Discrimination in the EU in 2012”

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_393_en.pdf

Altele

Amnesty International: <http://www.amnesty.org/en/roma>

Associazione 21 luglio: <http://21luglio.org>

Association of Journalists of Perugia: <http://www.associazionegiornalisti.it/>

Fondazione Sodalitas: <http://www.sodalitas.it>

Fundación Secretariado Gitano “A practical Guide for Journalists. Equal treatment, the media and Roma community”

http://www.gitanos.org/centro_documentacion/publicaciones/fichas/79018.html.es

Guidelines for the application of the Charter of Rome

<http://www.integrazionemigranti.gov.it/Documenti/Documents/Giornalismo%20e%20immigrazione/Linee%20guida%20carta%20di%20Roma.pdf>

In Other W.O.R.D.S. Web Observatory & Review for Discrimination alerts & Dismantling of Stereotypes

<http://www.inotherwords-project.eu/>

<http://www.inotherwords-project.eu/content/project/publications-reviews/reviews/i-have-seen-happy-gypsies-too-handbook-journalists>

Media4ME International

<http://www.tuningintodiversity.eu/media4me/>

NASC “In from the margins. Roma in Ireland. Addressing the structural discrimination of the Roma Community in Ireland”

OsservaZione, Political Participation and Media Representation of Roma and Sinti in Italy. The case studies of Bolzano-Bozen, Mantua, Milan and Rome. Research coordinator: Nando Sigona Research team: Lorenzo Monasta, Francesca Saudino, Nando Sigona and Andrea R. Torre, Research and drafting of the report was funded by the OSCE/ODIHR and CPRSI, 2006.

Petronella S., "Combating anti-Roma Prejudices and Stereotypes through Media. Knowledge-Based Guidelines for Media Professionals, +Respect", 2008.
<http://www.morespect.eu/en2/category/awareness>

Premio "L'Anello debole": <http://anellodebole.it>

The Charter of Rome

<http://ethicaljournalisminitiative.org/assets/docs/068/223/47dfc44-3c9f7df.pdf>

Unar: <http://www.unar.it>

Informații utile

Texte adoptate de Comitetul de Miniștri

Recommendation CM/Rec (2012)9 of the Committee of Ministers to member States on mediation as an effective tool for promoting respect for human rights and social inclusion of Roma

Declaration of the Committee of Ministers on the Rise of Anti-Gypsyism and Racist Violence against Roma in Europe

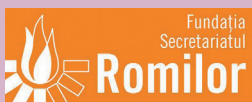
Publication by the Council of Europe

The Council of Europe: Protecting the rights of Roma in Europe

http://www.coe.int/AboutCoe/media/interface/publications/roms_en.pdf

Cu sprijin financiar din partea Programului Drepturi
Fundamentale și Cetățenie al Uniunii Europene
Cod proiect Numar: JUST/2012/FRAC/AG/2848